

Oplegnotitie

Uitvoeringsplan 2024-2027

Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIA)

Subregionale paragraaf Maastricht Heuvelland / Westelijke Mijnstreek

Samen sterk,
iedereen veilig

Inleiding

In het uitvoeringsplan 2024-2027: Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties voor de regio Zuid-Limburg, staan de activiteiten beschreven die we ten behoeve van de regio Zuid-Limburg in gaan zetten in de komende periode.

Specifiek voor de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek zetten we daarnaast tijdens de looptijd van dit regionale uitvoeringsplan een aantal aanvullende activiteiten in. Deze activiteiten zijn onder meer gericht op aanvullende bewustwordingscampagnes. We vinden het bijvoorbeeld belangrijk om in de regio (extra) aandacht te besteden aan slachtoffers van geweld uit de lhbtqia+-gemeenschap en slachtoffers van ouderenmishandeling.

Daarnaast willen we in de komende periode de opvang van huisdieren van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling verbeteren. Dit doen we door de mogelijkheden van bijvoorbeeld stichting Mendoo optimaal in te zetten, maar ook door een pilot te starten. In deze pilot onderzoeken we wat nodig is om huisdieren samen met slachtoffers van huiselijk geweld op te vangen. Slachtoffers hoeven hierdoor niet meer tijdelijk afstand te doen van hun geliefde huisdier.

Tenslotte willen we in de komende periode het gebruik van het tijdelijk huisverbod als interventie in het kader van huiselijk geweld en kindermishandeling verbeteren. Hiervoor gaan we onder meer in gesprek met alle relevante ketenpartners.

Vergroten van bewustwording: Slachtoffers uit de lhbtqia+-gemeenschap

We besteden in de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek in aanvulling op de bewustwordingscampagnes die onderdeel van het uitvoeringsplan Zuid-Limburg ook specifiek aandacht aan slachtoffers van geweld uit de LHBTQIA+-gemeenschap en ouderenmishandeling. Dit doen we door middel van een bewustwordingscampagne over mogelijk slachtofferschap van burgers uit de LHBTQIA+-gemeenschap. Daarnaast hebben we in bestaande campagnes m.b.t. huiselijk geweld aandacht voor het gebruiken van meer inclusiever beeldmateriaal en taalgebruik.

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners (slachtoffers en omstanders) herkennen de problematiek, kunnen die benoemen en weten waar ze hulp kunnen krijgen. Hulp (durven) vragen is normaal en laagdrempelig.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> De bewustwording van de omgeving over de signalen van huiselijk geweld is vergroot, waarbij er aandacht is voor personen uit de LHBTQIA+-gemeenschap. Het is voor inwoners van Zuid-Limburg duidelijk waar men terecht kan met (hulp)vragen.
Uitvoeringspartners	<ul style="list-style-type: none"> Gemeenten Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek
Wat levert het op voor inwoners?	<ul style="list-style-type: none"> Inwoners vragen eerder om hulp en voorkomen zo (mogelijk) grotere problemen.
Indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> We voeren minimaal 1 publiekscampagne met specifieke aandacht voor slachtoffers uit de lhbtqia+-gemeenschap tijdens de looptijd van het uitvoeringsplan GIA.
Geschat benodigd budget	€ 15.000

Acties	(Tussentijdse) monitoring
<ul style="list-style-type: none"> We doen onderzoek naar relevante (landelijke) campagnes gericht op de doelgroep slachtoffers uit de lhbtqia+-gemeenschap. We onderzoeken de mogelijkheden inclusief het hiervoor benodigde budget om een specifieke campagne gericht op de lhbtqia+-gemeenschappen te (laten) ontwerpen voor regionaal gebruik. Bij toekomstig in te zetten campagnes met betrekking tot Geweld in afhankelijkheidsrelaties gebruiken we inclusief beeldmateriaal (niet alleen beelden m.b.t. traditionele man-vrouwrelaties). 	<ul style="list-style-type: none"> We evalueren campagnes met deelnemende partners, waarbij we onder andere kijken naar het bereik en verbetermogelijkheden.

Vergroten van bewustwording professionals over ouderenmishandeling

Met betrekking tot ouderenmishandeling besteden we in de regio Maastricht Heuvelland aanvullend aan de activiteiten uit het uitvoeringsplan Zuid-Limburg aandacht aan het vergroten van de kennis over ouderenmishandeling van professionals die in de dagelijkse praktijk werken met ouderen, bijvoorbeeld de praktijkondersteuners bij de huisartsen, ouderenorganisaties en vrijwilligersorganisaties. Dit doen we door tenminste twee themasessies te organiseren voor de professionals uit de regio Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek. In deze themasessies geven we aandacht aan de meldcode en de specifieke kenmerken en verschijningsvormen van ouderenmishandeling. Daarnaast ondersteunen we deze themasessies met een praktische toolkit met landelijk ontwikkelde tools ter ondersteuning van het signaleren en voorkomen van ouderenmishandeling, bijvoorbeeld een signaalkaart ouderenmishandeling en ontspoorde mantelzorg.

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> Professionals en vrijwilligers herkennen de problematiek, kunnen die benoemen en weten waar ze hulp kunnen krijgen.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Professionals weten welke signalen kunnen wijzen op ouderenmishandeling Professionals weten waar ze terecht kunnen met (hulp)vragen. Ouderenorganisaties en andere relevante partners op het gebied van ouderenhulpverlening maken gebruik van de toolkit m.b.t. ouderenmishandeling.
Uitvoeringspartners	<ul style="list-style-type: none"> Ouderenorganisaties/ relevante partners op het gebied van ouderenhulpverlening waaronder ook vrijwilligersorganisaties en gemeenten Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek
Wat levert het op voor inwoners?	<ul style="list-style-type: none"> Als professionals signalen van ouderenmishandeling eerder herkennen en actie ondernemen, krijgen inwoners eerder hulp, wat grotere problemen op een later moment kan voorkomen.
Indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> We voeren minimaal 1 publiekscampagne met specifieke aandacht voor ouderenmishandeling tijdens de looptijd van het uitvoeringsplan GIA. We organiseren minimaal 2 themasessies rondom ouderenmishandeling.
Geschat benodigd budget	€ 15.000

Acties	(Tussentijdse) monitoring
<ul style="list-style-type: none"> Organiseren publiekscampagne. 	<ul style="list-style-type: none"> We evalueren campagnes met deelnemende partners, waarbij we onder andere kijken naar het bereik en verbetermogelijkheden.
<ul style="list-style-type: none"> Organiseren minimaal 2 themasessies specifiek rondom ouderenmishandeling. 	<ul style="list-style-type: none"> We evalueren de themasessies met een afvaardiging van de deelnemende partners (onder meer de deelname en verbetermogelijkheden).
<ul style="list-style-type: none"> Ter ondersteuning aan deze themasessies gebruiken we de toolkit van Movisie met daarin praktische hulpmiddelen voor (vrijwilligers)organisaties (Ouderenmishandeling op de kaart Movisie). 	

Pilot opvang van dieren slachtoffers in de vrouwenopvang

Plegers van ernstig huiselijk geweld maken zich ook vaak schuldig aan dierenmishandeling.

Dat is bekend uit onderzoek onder vrouwen in opvangcentra. Meer dan de helft van hen geeft aan dat de partner ook het huisdier mishandelde. In een kwart van de gevallen begon de mishandeling bij het huisdier.

In sommige gevallen is de opvang van een huisdier noodzakelijk, bijvoorbeeld bij mishandeling van het betreffende huisdier of wanneer het huisdier van het slachtoffer als manipulatiemiddel wordt ingezet. In dat geval zetten we in de regio Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek momenteel allereerst in op opvang in het netwerk van het betreffende slachtoffer. Wanneer dit niet mogelijk is, zetten we in op maatwerkoplossingen, waarbij de vrouwenopvang ook de mogelijkheden van stichting Mendoo met het slachtoffer bespreekt. Stichting Mendoo kan bijvoorbeeld helpen bij het bemiddelen in de opvang van het dier bij een gastgezin.

Begin 2025 willen we in een pilotvorm gaan onderzoeken wat nodig is op de locatie van de vrouwenopvang om naast de slachtoffers van huiselijk geweld ook hun huisdieren op te vangen. Dit met het doel om uiterlijk medio 2025 in de vrouwenopvang niet alleen vrouwen en kinderen, maar ook hun huisdieren voor wie het thuis niet meer veilig is, op te vangen.

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> Opvang van huisdieren van slachtoffers die in de vrouwenopvang verblijven.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Slachtoffers van huiselijk geweld waarvoor opvang noodzakelijk is, kunnen hun huisdieren meenemen naar de vrouwenopvang.
Uitvoeringspartners	<ul style="list-style-type: none"> Xonar Vrouwenopvang en hulpverlening
Wat levert het op voor inwoners?	<ul style="list-style-type: none"> Vrouwen hoeven hun huisdieren niet meer achter te laten. Hiermee willen we voorkomen dat vrouwen hun vlucht uitstellen waardoor ze langer in een onveilige thuissituatie blijven. Dit kan ook troost bieden aan de vrouw in een toch al zeer stressvolle situatie.
Indicatoren	<ul style="list-style-type: none"> Aantal huisdieren per jaar van slachtoffers die samen met deze slachtoffers zijn opgevangen. Aantal huisdieren per jaar van slachtoffers die niet zijn opgevangen, waarbij de reden van afwijzing in kaart is gebracht.
Geschat benodigd budget	<p>PM</p> <p>In de pilotperiode wordt het benodigde budget in kaart gebracht, bijvoorbeeld van extra schoonmaakkosten en in pandige uitlaatmogelijkheid.</p>

Acties	(Tussentijdse) monitoring
<ul style="list-style-type: none"> We onderzoeken in de vorm van een pilot wat er aanvullend nodig is op de locatie van de vrouwenopvang om de huisdieren van slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling op te vangen met het daarbij behorende budget. 	<ul style="list-style-type: none"> In de (half)jaarrapportages wordt het onderdeel huisdieren in de opvang meegenomen (aantallen huisdieren die met de slachtoffers zijn opgenomen en aantal afwijzingen met de reden van afwijzing).
<ul style="list-style-type: none"> Opvang van huisdieren van slachtoffers van huiselijke geweld en kinderopvang is onderdeel van de gemeentelijke opdracht aan de vrouwenopvang-organisatie. 	<ul style="list-style-type: none"> Opvang van huisdieren wordt jaarlijks geëvalueerd.

Verbeteren inzet huisverboden

Soms treft de politie of bijvoorbeeld Veilig Thuis bij mensen thuis een dreigende situatie aan, maar zijn er (nog) geen strafbare feiten gepleegd. De politie kan dan niemand aanhouden of vervolgen. Met het tijdelijk huisverbod bestaat de mogelijkheid om in zo'n situatie toch in te grijpen. Plegers van huiselijk geweld kunnen een tijdelijk huisverbod van 10 dagen krijgen. Daarmee zijn partner, kinderen of andere huisgenoten veiliger. Tijdens de periode van het tijdelijk huisverbod mag de pleger geen contact opnemen met de partner of de kinderen. De burgemeester of een hulpofficier van justitie leggen dit tijdelijk huisverbod op. Dit staat in de Wet tijdelijk huisverbod (THV). Om te kunnen beoordelen of er bij een situatie van (mogelijk) huiselijk geweld een huisverbod moet worden opgelegd, wordt het risicotaxatie-instrument huiselijk geweld gebruikt (RiHG). De burgemeester kan het tijdelijk huisverbod verlengen tot maximaal 4 weken.

Het tijdelijk huisverbod moet zorgen dat de situatie niet verder uit de hand loopt. Het zorgt voor een afkoelingsperiode waarin hulpverlening op gang kan komen. Het gaat dan om hulp voor de pleger van huiselijk geweld, het slachtoffer en eventuele kinderen. Wie een tijdelijk huisverbod heeft, moet zich daaraan houden. Wie dat niet doet, kan maximaal 2 jaar gevangenisstraf of een taakstraf krijgen. Uit onderzoek onder meer door Regioplan blijkt dat een huisverbod een effectief instrument kan zijn bij het voorkomen van nieuw huiselijk geweld. Ook de ervaringen van hulpverleners met het instrument zijn positief.

In de regio is al enkele jaren een dalende tendens te zien in het aantal opgelegde huisverboden. Ook het aantal afgenomen risicotaxaties (RiHG) vertoont een dalende trend. De afname in het aantal huisverboden valt echter niet te verklaren uit een afname van het aantal meldingen huiselijk geweld bij de politie.

Dit is aanleiding om in de regio Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek in eerste instantie te onderzoeken welke verbetermogelijkheden er zijn voor een verbeterde inzet van huisverboden als interventie. Vervolgens zetten we deze mogelijkheden om in concrete verbeteracties. We volgen hierbij ook de landelijke ontwikkelingen naar aanleiding van het adviesrapport, het tijdelijk huisverbod vanuit een nieuw perspectief, in opdracht van de ministerie Justitie en Veiligheid (JenV).

Doelstelling	<ul style="list-style-type: none">• Vergroten inzet van het instrument huisverboden.
Resultaat	<ul style="list-style-type: none">• Het risicotaxatie-instrument tijdelijk huisverbod wordt vaker ingezet.
Uitvoeringspartners	<ul style="list-style-type: none">• Gemeenten Maastricht Heuvelland/Westelijke Mijnstreek, Politie en Veilig Thuis Zuid-Limburg.
Wat levert het op voor inwoners?	<ul style="list-style-type: none">• Door een effectieve inzet van het tijdelijk huisverbod en de daaraan gekoppelde hulpverlening aan pleger, slachtoffer en eventuele kinderen willen we nieuw huiselijk geweld en/of kindermishandeling in deze gezinnen voorkomen.
Indicatoren	<ul style="list-style-type: none">• Aantal afgenomen RiHG's zijn gestegen ten opzichte van peiljaar 2023 (in relatie tot de politiemeldingen huiselijk geweld).• Aantal opgelegde huisverboden zijn gestegen ten opzichte van peiljaar 2023 (in relatie tot aantal het aantal politiemeldingen huiselijk geweld).
Geschat benodigd budget	<ul style="list-style-type: none">• NVT Dit zijn reeds reguliere werkzaamheden. Er is geen aanvullend budget benodigd.

Acties	(Tussentijdse) monitoring
<ul style="list-style-type: none">• Onderzoek naar verbetermogelijkheden d.m.v. gesprekken met de Politie, hulpverleners en Veilig Thuis Zuid-Limburg.	<ul style="list-style-type: none">• Door middel van overzicht afgenomen RiHG's en opgelegde huisverboden. Dit overzicht wordt 2 x per jaar geëvalueerd.
<ul style="list-style-type: none">• Verbetermogelijkheden zijn in kaart gebracht in afstemming met netwerkpartners	
<ul style="list-style-type: none">• Implementatie verbetermogelijkheden.	